

İLMÎ DOKÜMANTASYON KONUSUNDA BÖLGE SEMİNERİ HAKKINDA RAPOR

(Kahire, 31 Mart - 25 Nisan 1963)

Behire BALKAN (Abacıođlu)
Millî Kütüphane Bibliyografya
Başuzmanı

1960 yılında Kahire'de toplanan Birinci Bölgesel Bilimsel İşbirliği Konferansında, üye Devletler, Bölgede ilmî dokümantasyonun önemini belirtmişler ve şu kararı almışlardır :

«Üye Devletlerin her birinde, gerektiğinde ve istendiğinde Unesco'nun da yardımıyla, merkez örgüte bağlı ve gerekli bilimsel enformasyonu vermekle yükümlü bir dokümantasyon merkezi kurulmalıdır.»

Bu merkezlerde veya benzeri dokümantasyon kütüphanelerinde çalışan veya yakın bir gelecekte bu işlerde çalışacak olan kimselere pratik formasyon vermek üzere, Unesco'nun Ortadođu İşbirliği Merkezi Birleşik Arap Cumhuriyeti Hükümetinin himayesi altında ve Birleşmiş Milletler Teknik Yardım Programı bölge bütçesinden faydalanarak 31 Mart - 25 Nisan 1963 tarihinde bu semineri düzenlemiştir.

Seminerin amacı seminere katılanlara, merkezlerin örgütlenmesi, en formasyon kaynakları, normalizasyon, toplu kataloglar, ilmî dokümantasyon listeleri, fotoğrafik dokümantasyon, modern araç ve gereçlerin kullanılması v.b. gibi ilmî dokümantasyon ve enformasyon pratiklerinin modern metodlarının her türlü cephesini tanıtmak olmuştur. Seminer boyunca şu adlar altında dersler görülmüştür: Dokümantasyon servisleri, National Research Council, Insdoc, dokümantasyon malzemesinin tipleri, dokümantasyon malzemesinin örgütlenmesi, genel olarak tasnif, özel tasnif şekilleri, indeksaj, abstrakt, reprografi, enformasyon seçimi, ihtira beratı servisleri, bilimsel süreli yayınlar millî listeleri, toplu kataloglar. Ayrıca Kahire'deki çeşitli kütüphane, bilimsel kurum ve fabrikalara, İskenderiye ve İsmailiye'ye geziler tertip edilmiştir. Dersler Birleşik Arap Cumhuriyeti Bilimsel Araştırma Merkezinin Bilimsel Dokümantasyon Merkezi binasında yapılmıştır. Gerek Bilimsel Araştırma Merkezi, gerek bu Merkezin Bilimsel Dokümantasyon Merkezi hakkında aşağıda bilgi verilmiştir.

Seminer boyunca şu kimseler konferans şeklinde dersler vermişlerdir: Dr. Ahmad Kabesh (Bilimsel ve Teknik Dokümantasyon Merkezi Müdürü, Kahire), Dr. S. Parthasarathy (Insdoc National Physical Laboratory Müdürü, Hillside Road, New Delhi), Dr. Mahmoud El-Sheniti (Amerikan Üniversitesi Kütüphanesi Müdürü, Kahire), Mr. Melvin J. Voight (Üniversite kütüphanecisi, California Üniversitesi, San Diego, La Jolla, USA), Mr. André Chonez (Merkez Dokümantasyon Servisi, Saclay Nükleer Araştırma Merkezi, B. P. No. 2, Gif - sur - Yvette, Seine-et-Oise, France) ve Ahmad Badr (Bilimsel ve Teknik Dokümantasyon Merkezi, Bölüm şefi).

Seminere aşağıda adları bildirilen memleketler delege göndermişlerdir :

Cezayir (1), İran (2), Libya (1), Lübnan (2), Mali (2), Nijerya (1), Sudan (1), Suriye (1), Türkiye (1),* Ürdün (2). Seminere 19 Birleşik Arap Cumhuriyeti delegesi katılmıştır. Unesco yabancı memleketlerden gelenlerin uçak ücretini ve Kahire'de buldukları müddetçe masraflarını karşılamıştır. Seminerin dili İngilizce ve Fransızca olmuştur.

Seminer sonunda semineri başarı ile bitirenlere birer diploma verilmiştir.

Dersler Mısır Millî Araştırma Merkezi binasında görülmüştür. Bu vesile ile Millî Araştırma Merkezi ve Mısır'da bilimsel Araştırma yapan diğer kurumlar hakkında kısaca bilgi veriyoruz.

MİLLÎ ARAŞTIRMA MERKEZİ :

Millî Araştırma Merkezi 1956 yılında Cumhurbaşkanlığına bağlı bağımsız bir kurum olarak kurulmuştur. 1939 yılında kurulması düşünülen ve 1947 yılında Vekiller Konseyine bağlı olarak kurulan Araştırma Konseyi ile 1953 yılından 1956 yılına kadar «Production Council»e bağlanan Millî Araştırma Enstitüsünün yerini almıştır.

Merkezin bilimsel faaliyeti bir heyet tarafından tayin edilir. Merkezin müdürü bu heyetin başkanıdır. Heyet Merkezdeki bölüm şeflerinden ve Birleşik Arap Cumhuriyetinin tanınmış bilim, endüstri ve ziraat adamlarından kurulur.

Merkezin belli başlı amaçları şunlardır :

«Temel ve tatbiki bilimlerde, özellikle endüstri, tarım, tıp ve millî

* Memleketimizi temsilen seminere, rapor sahibi Behire Balkan arkadaşımız iştirak etmiştir — Bülten Yazı Kurulu'nun notu.

ekonomi ile ilgili diğer alanlarda ilmî araştırmanın gelişmesini sağlamak.»

Bu amacı yerine getirebilmek için Merkez şunları yapar:

Toplum yararına olmak üzere kendi lâboratuvarlarında veya merkezin himâyesi altında araştırmalar yaptırtmak ve hükûmet dairelerinin, özel kurumların veya kişilerin ihtiyaçlarına cevap vermek.

Birleşik Arap Cumhuriyetinde ve yabancı memleketlerde araştırma için burslar vermek.

Araştırmaları cesaretlendirmek için yardımlarda bulunmak.

Dokümantasyon merkezleri kurmak.

Bilimsel enformasyon dağıtmak.

1956 yılından beri Merkez kendi lâboratuvarlarında araştırmalar yapmak suretiyle faaliyet göstermektedir. Burslar vermek ve yardımlar yapmak Merkezin bir başka önemli görevidir. Verilen bursların sayısı yıldan yıla artmaktadır. Hâlen her yıl 200 burs verilmektedir. Bursların çoğu üniversite üyelerine verilmiş, ayrıca lâboratuvar masraflarının bir kısmı karşılanmıştır. Bu burslar Merkezin, Üniversitelerdeki bilimsel araştırmaları teşvik etmesi ve desteklemesinin yollarından birini teşkil etmektedir. Bu faaliyetler, Merkezce, Birleşik Arap Cumhuriyeti laboratuvarları için devamlı olarak yetişmiş personel sağlanmasına da yardım eder.

Millî Araştırma Merkezinin araştırma faaliyetleri Kahire'de Dokki'de bir laboratuvar-idare binası, bir de fizik binası adı verilen iki binada yürütülmektedir. Bu iki binaya ek olarak bir ilmî âletler atelyesi, bir pilot nebatat binası, bir de güç binası vardır. Bu kolaylıklar 1963 yılında genel bir laboratuvarlar binası ve bir de biyoloji laboratuvarları binası ile genişletilecek ve böylece laboratuvarların toplam olarak alanı 45.000 metre kareye ulaşacaktır.

Esas bina :

Esas binanın merkez kısmında bir bodrum ve dört kat vardır. Bu bölüm idare bürolarını ve kütüphaneyi içine alır. Bodrum katında levazım daireleri, D. C. Güç İstasyonu, iki soğuk oda ve bir çok pilot nebatat laboratuvarları bulunmaktadır. Esas binanın diğer iki kanadında alanı 25.400 metre kareyi bulan araştırma laboratuvarları vardır.

Fizik binası :

Bina 5.000 metre ve 4 kattır. Zemin katta genel mekanik âletleri için bir atelye ve biri ölçmede kullanılan âletler için, diğeri de ayrıncı âlet-

ler için olmak üzere iki laboratuvar vardır. Hassas âletler bölümü binanın birinci katında genel laboratuvarlar, bürolar ve atelyeler yanında bulunur. İkinci katta optik âletleri bölümü ve elektronik âletler bölümü ve bunların atelyeleri, laboratuvarları ve büroları vardır. Üst katta atelye ve büroları ile bir arada olmak üzere ilmî camcılık bölümü vardır.

Pilot nebat binası :

Bu bina 2.560 metrekare ve 3 katlıdır. Birinci kat 12,9 metrekaredir ve burada üç katla bir laboratuvar bulunmaktadır. Bu laboratuvarda 3 tonluk seyyar bir vinç vardır. İkinci kat 8,5 metrekareliktir ve 5 tonluk seyyar vinç bulunan iki katlı bir laboratuvara sahiptir. Yine bu katta çeşitli boyutlarda altı laboratuvar mevcuttur.

Güç odası :

Güç odasında her biri saatte 8 atmosfer basıncı altında 2.000+2.500 kg. buhar verebilen 3 buhar kazanı vardır. Yine burada likid hava generatörü, vakuum pompaları v.b. ihtiva eden kısımlar vardır.

Bina olarak ilerdeki gelişme imkânları :

Bir biyoloji laboratuvarları binası inşa halindedir. Binanın 5.400 metrekarelik 9 katı olacaktır. İlk iki kat tecrübe hayvanları için kullanılacak, binanın kalan kısımları ziraî ve biyolojik araştırma için gerekli laboratuvarları barındıracaktır.

Biyoloji laboratuvarları binasına benzer 9 katlı bir genel laboratuvarlar binası inşa edilmesi işi beş yıllık plâna alınmıştır.

Laboratuvarlar :

Esas binadaki laboratuvarlar üç tiptir. Standard araştırma laboratuvarları, özel araştırma laboratuvarları ve genel servis laboratuvarları. Standard araştırma laboratuvarları iki laboratuvardan meydana gelen bir birliktir. Özel araştırma laboratuvarı büyüklük bakımından genel araştırma laboratuvarına benzer, fakat burada biyokimya, metalurji, elektrokimya kısımları, hava ve nemi kontrol edilmiş laboratuvarlar vardır.

Her laboratuvara devamlı basınçlı su, sıkıştırılmış hava, vakuum, buhar ve sıcak su temin edilmiştir. Ayrıca her birinde bir elektrik tevzi tablosu (10 veya 15 Kw) ve bir müstakil A. C. 220 voltluk tek fazlı bir dağıtım akımı ve A. C. 230 Volt'lu bir üç fazlı dağıtım sirküisi vardır. A. C. akımına ilâve olarak, özel laboratuvarların bazıları ve fiziko kimya laboratuvarlarının hepsi bir D. C. distribüsyon sistemine bağlıdırlar.

Fizik binasında laboratuvarların hepsi araştırma için kullanılırlar. Radioloji bölümleri personeli için özel korunma tertipleri alınmıştır. Hassas ölçmeler için titreşim yokluğu sağlanmıştır ve akustik çalışmaları için bir ölü oda vardır.

Araştırma faaliyetleri :

Millî Araştırma Merkezinin araştırma faaliyetleri kimya, fizik, ziraat ve tıp bölümlerinde yürütülür. Bu bölümlerin herbiri kısımlar, kısımlar da birlikler halinde bölünmüştür. Her bölüm temel ve tatbikî alanlarda araştırmalar yürütmektedir. Bunun amacı özellikle Birleşik Arap Cumhuriyeti kaynaklarının en iyi şekilde nasıl kullanılabileceğini tayin etmektir. Burada merkezde mevcut bölüm, kısım ve birliklerin adlarını saymakla yetineceğiz.

Kimya ve Kimya Teknolojisi Bölümü. Kısımları :

İnorganik ve fizikî kimya ve inorganik teknoloji
Organik kimya ve organik kimya teknolojisi
Biyolojik kimya
Analitik kimya
Petrol

Fizik ve Mühendislik Fiziği Bölümü. Kısımları :

Genel fizik
Meteoroloji,
Uzay fiziği,
Geofizik
Matematik fiziği

Tarımsal Araştırmalar Bölümü. Kısımları :

Mahsul
Bitki koruma
Ziraî teknoloji

Tıbbî Araştırmalar Bölümü. Kısımları :

Fizyoloji ve farmakoloji
Biyokimya ve beslenme
Halk sağlığı ve koruyucu hekimlik
Sınır dışı tıp araştırmaları

BİLİMSEL VE TEKNİK DOKÜMANTASYON BÖLÜMÜ :

Konumuzun dokümantasyon olması bakımından bu bölüm üzerinde daha fazla duracağız.

Bilimsel ve Teknik Dokümantasyon Merkezinin amacı :

İlim adamlarının, teknisyenlerin, sanayicilerin ve diğer ilgili personelin çalışmaları için gerekli bilimsel ve teknik dokümanı toplamak ve hizmetlerine sunmaktır. Bölüm aynı zamanda Birleşik Arap Cumhuriyetinin ve Orta Şark memleketlerinin bilimsel ve teknik ürünlerini de dış dünyaya tanıtır. Bölümde aşağıdaki birlikler vardır : Kütüphane, Bibliyografya, Enformasyon, İhtira beratı, Yayım, Fotoreprodüksiyon ve Tercüme.

Kütüphane :

Kütüphane bilim ve teknoloji için bir merkez kütüphane olmak ve çok geniş bir okuyucu kitlesine faydalı olabilecek metinleri büyük ölçüde sağlayabilmek için kurulmuştur. Abone ve mübadele yoluyla gelen 2250 süreli yayın vardır. Süreli yayınların büyük bir kısmı birinci sayıdan itibaren takip edilmektedir. Süreli yayın koleksiyonu Rusçadan İngilizceye çevrilmiş 60 adet süreli yayını da içinde bulundurmaktadır.

Kütüphane diğer kütüphanelerle de işbirliği yapmaya çalışır. Bu amaçla bir süreli yayınlar toplu kataloğu yapılmıştır. Kataloğun birinci basımı tükenmiştir. İkinci basım için çalışmalar yapılmaktadır.

Bibliyografya :

Bu birlik kütüphanede bulunmakta olan süreli yayınlardaki makaleler hakkında bilgi verir. Bu iş 1955 yılındanberi yayımlanmakta olan «Documentation Bulletin of the National Research Centre» vasıtasıyla yerine getirilmektedir. Bülten iki kısımdan ibarettir. Birinci kısım, kütüphaneye gelmekte olan süreli yayınlardaki makalelerin adlarını içine alır. 120 den fazla bölüm içinde sınıflandırılmıştır. Bilim ve teknolojinin çeşitli branşlarında çıkmış olan 10.000 den fazla makale aylık olarak verilmektedir. Makale adları başka bir dilde ise İngilizce veya Fransızcaya çevrilir. Bültenin ikinci kısmı, Birleşik Arap Cumhuriyetinde ve Orta Şark memleketlerinde yayımlanmakta olan teknik ve bilimsel dokümanlardaki makalelerin İngilizce ve Fransızca olarak özetlerini vermektedir. Bu bölüm ayrıca yayımlanmaktadır.

Société Misr de Filature et de Tissage Fin en Coton Egyptien'in Tek-

nik Araştırma Kütüphanesi ile işbirliği yaparak bu birlik aylık olarak «Technical Information for Textile Industry» adlı bülteni yayımlamaktadır. Birleşik Arap Cumhuriyetindeki mensucat sanayiinin ihtiyacına cevap vermek üzere çıkan bu yayımda yayımın sonunda listesi verilmekte olan süreli yayımlarda çıkmış olan makalelerin İngilizce veya Fransızca olarak abstraktları verilmektedir.

Bibliyografya bölümü istek üzerine belirli bir ilmi ve teknik konuda abstraktlarla birlikte tam bir bibliyografya hazırlayabilecek şekilde örgütlenmiştir.

Enformasyon :

Bu bölüm araştırmacıya ilk literatür araştırmasında yardım eder.

İhtira beratları :

Fransa, Almanya, İtalya ve İsviçre'den mübadele yoluyla muntazaman ihtira beratları gelmektedir. Belçika, Kanada, Danimarka, Norveç, Türkiye, U.S.A. ve Yugoslavya'dan da patent özetleri gelmektedir. Patentler ödünç olarak verilmez. Fakat fotokopileri sağlanabilir.

Yayım :

Bu birlik Bölüm tarafından yapılan yayımların bütün safhalarını gerçekleştirmekle görevlidir.

Fotoreprodüksiyon :

Merkezin kütüphanesinden veya Birleşik Arap Cumhuriyetindeki her hangi bir kütüphaneden temin edilir olsun veya olmasın araştırma için gerekli her türlü mikrofilm, fotokopi ve diğer çeşit fotoreprodüksiyon işlerinin hazırlanması bu birlik tarafından yapılmaktadır.

Başka memleketlerdeki mümasil merkezlerle mikrofilm mübadelesi konusunda anlaşmalar yapılmıştır ve bu yolla birlik Birleşik Arap Cumhuriyeti Kütüphanelerinde bulunmayan makalelerin mikrofilmlerini sağlayabilmektedir.

Tercüme :

Yabancı dillerden ve gerektiğinde yabancı dillere tercüme Merkez içinde veya dışardan temin edilen tercümanlar vasıtasıyla yapılmaktadır. İlâve olarak birlik çok etkili bir servis olmaya başlayan sözlü tercüme işini de geliştirmeye çalışmaktadır.

BİLİMSEL ARAŞTIRMA BAKANLIĞI :

Bakanlık 1961 yılında kurulmuştur.

Görevleri şunlardır :

1. Tıp, ziraat ve mühendisliği de içine almak üzere, tabii bilimler, sosyal bilimler, nazari ve tatbiki bilimler alanlarındaki araştırmaları plânlamak ve koordine etmek ve dünyadaki bilimsel gelişme ile aynı seviyede olmak üzere her çeşit örgütlenmiş araştırmannın geliştirilmesini sağlamak. İlk amaç, topluma hizmet etmek, toplumun zorunlu problemlerini çözümlmek ve toplumun bilim alanındaki ihtiyaçlarını karşılamaktır. Uzun süreli amaç ise bilimin gelişmesine yardımcı olmaktır.

2. Çeşitli alanlarda araştırma üniteleri kurmak ve bunları örgütlemek. Özel fonlar verilmiş olan çeşitli kurumlar ve bakanlıklardaki ünitelerce yürütülen araştırmaları takip etmek.

3. Prodüksiyon servislerince yürütülmekte olan araştırmaların sonuçlarını takip etmek.

4. Prodüksiyon ve araştırma sektörlerinde gösterilen gayretlerden tam olarak faydalanılmasını temin amacıyla çeşitli alanlardaki araştırma gücünü ve bilimsel personel dağılışını koordine etmek.

5. Bilim ve sınaî ve bilimsel araştırma için devlet ödülleri ve benzeri mükâfatlar düzenlemek.

6. Uzmanlar davet etmek, teknik yardım programları hazırlamak, yabancı memleketlerde bilim alanında temsil edilmeyi temin etmek, dış işleri bakanlığı ile de aulaşma halinde olarak bilimsel anlaşmalar imzalamayı da içine almak üzere bilim ve teknoloji alanındaki milletlerarası işbirliğinin genel politikasını çizmek.

7. Bilimsel ziyaretler örgütlemek ve milletlerarası konferanslara katılmak.

BİLİMSEL POLİTİKA İSTİŞARE KONSEYİ

Konsey hükümetin bilimsel politikasının hazırlanması ve gerçekleştirilmesi konusunda Araştırma Bakanlığının sorumluluğunun uygulanması üzerine fikirler vermek ve hükümetin bilimsel araştırmaların örgütlenmesi, millî bilimsel işgücü, bilimsel ve teknik dokümantasyon ve enformasyon servisleri, bilimsel münasebetler, üniversiter araştırmannın finanse edilmesi, araştırma ve gelişmeye ayrılmış kaynaklar gibi sorunlarını incelemek üzere kurulmuştur.

Konsey üyeleri bağımsız ilim adamları ile resmen tayin edilen şu kimselerden teşekkül eder :

1. Bilimsel araştırma bakanı, başkan
 2. Aşağıdaki bakanlıkların müsteşarları. Sanayi, Tarım, Tarımsal Reform ve arazi islahı, Savunma, İmar ve İskân, Teçhizat, Baraj, Ekonomi, Sosyal İşler, Çalışma, Eğitim, Yüksek Eğitim.
 3. Plânlama ve hazine bakanlığının bir temsilcisi.
 4. Birleşik Arap Cumhuriyetindeki üniversitelerin herbirinin İlmî Araştırma Bakanı tarafından tasvip edilen bir temsilcisi
 5. İstihsal sektörü temsilcileri
 6. Hizmet sektörleri temsilcileri
 7. Endüstri federasyonları genel direktörü
 8. Atom enerjisi kurumunu temsil eden bir üye
 9. Bilim Birliğini temsil eden bir üye.
 10. Özel Araştırma Konseylerinin ikinci başkanı
 11. Sayısı 8 i geçmemek üzere özel kabiliyetleri bakımından Araştırma Bakanınca seçilmiş üyeler.
 12. Araştırma Bakanınca tayin edilen Konseyin genel sekreteri
- İstişare Konseyine bağlı ayrıca 8 ihtisas konseyi vardır :
1. Maden ve Su Araştırması Araştırma Konseyi
 2. Ziraat ve Hayvan Yetiştirme Araştırma Konseyi
 3. Sanayi ve Madde Araştırma Konseyi
 4. Tıp Araştırmaları Konseyi
 5. Mesken Araştırma ve Plânlama Konseyi
 6. Ulaştırma Araştırma Konseyi
 7. İdarî ve Ekonomik İlimler Araştırma Konseyi
 8. Toplumsal ve Kültürel Araştırmalar Konseyi

ÜNİVERSİTELER :

Birleşik Arap Cumhuriyetinde yüksek öğretim 19 uncu asrın başlarında başlamıştır. Mühendislik Okulu, 1820, Tıp ve Veterinerlik Okulu 1827, Ziraat Okulu 1829, Hukuk 1868, Dar Al Ulum 1871, Ticaret Okulu 1911 yılında öğretime başlamıştır.

Bu kurumlar hükûmetin himaye ve idaresi altında bulunmakta idi. Fakat geçen asrın sonunda memlekette hükûmet kontrolundan bağım-

sız ve ileri memleketlerdeki örneklerine göre plânlanmış bir üniversite için kuvvetli bir hareket görüldü. Nihayet 1908 yılında özel bağışlarla Mısır Üniversitesi kuruldu. Üniversite başlangıçta mütevazı ve liberal eğitimin bir kaç branşı ile sınırlı idi.

Özel Üniversite ve yukarda adı verilen yüksek öğretim kurumları 1925 yılına kadar çalıştılar. Bu tarihte Devlet daha büyük ölçüde bir Mısır Devleti Üniversitesi kurmaya karar verdi. Bu üniversitede Sanat, Hukuk, Tıp ve Fen Fakülteleri mevcut bulunmakta idi. Devlet Üniversitesi sonra I. Fuad Üniversitesi, daha sonra da Kahire Üniversitesi adını almıştır.

Kahire Üniversitesindeki sıkışıklık göz önüne alınarak, İskenderiye'de bu Üniversiteye bağlı fakülteler açılmıştır. (1938 yılında Sanat ve Hukuk Fakültesi, 1940 yılında Mühendislik Fakültesi). 1942 yılında 7 fakülte ile İskenderiye Üniversitesi kuruldu. 7 fakültenin üçünü yukarda adını verdiğimiz fakülteler teşkil ediyordu. Halihazırda İskenderiye Üniversitesi sekiz fakülte ve bir Hemşire Yüksek Enstitüsü ihtiva etmektedir.

1950 yılında Kahire'de Ein Shams Üniversitesi kuruldu. Bu üniversitenin yedi fakültesi ve biri kadınlar için biri de erkekler için olmak üzere iki yüksek eğitim enstitüsü vardır. Daha sonra bu iki enstitü birer eğitim Fakültesi haline inkilâp etmiştir.

Kurulması 1949 yılında kararlaştırılmış olan Assiut Üniversitesinin 1957 yılında fen ve mühendislik fakültelerinin kurulması ile açılışı yapılmıştır. Daha sonra, Tarım, Tıp ve Veterinerlik fakülteleri ilâve edilmiştir. Assiut Üniversitesi plâna göre bir gelişme göstermektedir.

Birleşik Arap Cumhuriyetinin bütün üniversitelerinde araştırma yapılmaktadır. Bunun dışında bazı hükümet dairelerince de bilimsel araştırma yapılır. Bunların başlıcalarının isimlerini vermeye yetineceğiz: Sanayi Bakanlığı, Tarım Bakanlığı, Çalışma Bakanlığı, Sağlık Bakanlığı.

BAĞIMSIZ KURUMLAR :

Üniversitelerden ve devlet dairelerinden bağımsız olarak kurulmuş olan bağımsız kurumlar da bilimsel araştırma alanında önemli yer işgal etmektedirler. Bu tip kurumlardan biri olan Atom Enerjisi Kurumunun görevlerinin neler olduğunu aşağıda kısaca bildiriyoruz :

Atom Enerjisi Kurumu :

Bugün Atom Enerjisi Kurumu adı ile anılan teşekkül 1955 yılında

Kahire Semineri'ne Katılanlar

(Dördüncü sırada siyah gözlüklü Behire Abacıoğlu - Balkan)

Atom Enerjisi Komisyonu adı ile kuruldu. Bakanlar Konseyinin bir kararname si Atom Enerji Komisyonunun görevlerini belli ediyordu. Komisyon kanunî hüviyetini 1955 yılı Ekim ayında kazandı. Bu kanunla Mısır Atom Enerjisi Komisyonu Bakanlar Konseyi içinde muhtar bir kurum oluyordu. 1955 yılı Aralık ayında, Bakanlar Konseyi, Başbakanı temsil eden Millî Eğitim Bakanının başkanlığı altında Komisyonu teşkil etti. Komisyon memleketteki üniversiteleri ve araştırma kurumlarını ve atom enerjisinin uygulanmasıyla ilgili daire ve bakanlıkları temsil eden ilim adamları tarafından kurulu bir heyet tarafından idare edilir.

Kurum hâlen Cumhurbaşkanlığına bağlıdır ve bir Cumhurbaşkanlığı kararname si ile nihai statüsü tesbit edilmiştir.

Kurumun amacı atom enerjisinin bilim, tıp, endüstri, ziraat ve diğerleri alanında atom enerjisinin sulhçu gayelerle kullanılmasıdır.

Kurumun görevleri şunlardır :

1. Atom enerjisi ile ilgili çeşitli bilim alanlarında uzmanlar yetiştirmek.
2. Bilim adamlarını inceleme misyonlarına göndermek, yabancı mütehassıslar davet etmek, bilimsel konferanslar ve benzeri faaliyetler örgütlemek ve bu faaliyetlere iştirak.
3. Eğitim ve araştırma için olduğu kadar atom enerjisinin sulhçu maksatlar için kullanılmasını sağlamak amacı ile de gerekli laboratuvar ve kurumları teşvik etmek.
4. Atom enerjisinin çeşitli alanlarında bilimsel araştırmalar yürütmek ve bu amaç için zorunlu olan kolaylık ve cesareti temin etmek.
5. Nükleer enerjinin gerektirdiği ham maddelerin elde edilmesi konusunda inceleme ve araştırmalar yaptırmak.
6. Bu ham maddelerin çıkarılmasını, sanayide kullanılmasını, ithalâtını, mübadelesini ve kullanılmasını sağlamak.
7. Atom enerjisi tatbikatı ve araştırmaları için gerekli maddeleri ve apareyleri sağlamak.
8. Halk sağlığı bakımından radyasyon kazalarının önlenmesi ve tedavisi için gerekli tedbirleri almak ve bunlarla ilgili kanun metinlerinin hazırlanması için tekliflerde bulunmak.
9. Atom enerjisi alanındaki milletlerarası gelişmeyi takip etmek ve Birleşik Arap Cumhuriyetini milletlerarası atom enerjisi konferans ve kurumlarında temsil etmek.
10. Atom enerjisi uygulanmalarından memleketin en fazla istifadesini sağlamak için gerekli teklifleri hazırlamak.

BİLİM KONSEYİ :

1956 yılında bir kararname ile konseyin görevleri tesbit edilmiştir. İlk amaç bilimsel incelemeleri kolaylaştırmak, araştırmayı cesaretlendirmek, bu tip araştırmaları tahrik etmek, koordine etmek ve cesaretlendirmek için gerekli politika için tekliflerde bulunmak ve böylece bilimin gelişmesine gerçek olarak hizmet etmek. Kısaca, Konseyin görevi Birleşik Arap Cumhuriyetinde bilimin gelişmesi için bir plân ortaya getirmektir.

Konsey araştırma için değil, fakat memleketteki çeşitli kurumlarca girilmiş faaliyetleri koordine etmek ve sanayi, ziraat ve ticaretin gelişmesinin ihtiyaçları ile bilim arasındaki bağları kuvvetlendirmek için kurulmuştur.

Konseyin âzaları: Konseyin resmî üyeleri, Tarım, Sanayi, Ulaştırma ve Teçhizat Bakanları ve Ziraat, Ticaret, Savunma, Eğitim, Sanayi, Halk Sağlığı, Çalışma Bakanlıkları Müsteşarları, Birleşik Arap Cumhuriyetindeki her üniversiteyi temsil eden birer fen profesörü, Millî Araştırma Merkezi Müdürü, Atom Enerjisi Kurumu ve Bilimsel Birliği temsil eden birer üye, Cumhurbaşkanı tarafından tayin edilen memleketin beş tanınmış ilim adamıdır. İcra komitesinden başka, Konsey kendi üyeleri arasından Konseyin görevlerinin çeşitli cephelerinden sorumlu komiteler seçer. Şimdiye kadar aşağıdaki komiteler teşkil edilmiştir:

Araştırma Birlik ve Malzemeleri Komitesi

Bilimsel Personel Komitesi

Bilimsel Teçhizat Komitesi

Bilimsel Yayınlar Komitesi

Genel Münasebetler Komitesi

Yukardaki komitelere ilâve olarak aşağıdaki konularda ihtisas komiteleri vardır :

1. Matematik ve fizik bilimleri
2. Kimya
3. Jeoloji
4. Biyoloji
5. Mühendislik
6. Tarım
7. Tıp

Bütün bu komiteler Konsey üyeleri ve çeşitli bilim dallarında çalış-

şan bilim adamlarından kurulmuştur.

Bilimsel araştırma yapan kurumlar arasında Bilim Müzesini, Bina Araştırmaları Merkezini ve Çöl Enstitüsünü de saymak yerinde olur.

Rapcrumuzu bitirirken Birleşik Arap Cumhuriyeti Bilimsel Araştırma ve Bilimsel ve Teknik Dokümantasyon Merkezleri ve Unesco Orta Doğu İşbirliği Merkezi ilgililerine Semineri düzenlemekte gösterdikleri özen ve seminer katılanlara gösterdikleri ilgi ve misafirsevenlikten ötürü teşekkürlerimizi sunmayı bir borç biliriz.